

Quick scan ecologie Abcouderstraatweg 79 te Amsterdam Zuidoost

Quick scan ecologie

Abcouderstraatweg 79 te Amsterdam Zuidoost

Auteur T. ursinus

Opdrachtgever Stadsdeel Zuidoost
Projectnummer 12.120
Ingen november 2012

foto omslag Voormalige boerderij

Els & Linde B.V.
Dr. A.R. Holplein 1
4031 MB Ingen
tel: 0344 - 642517
fax: 0344 - 600832
mob: 06 - 27564247
e-mail: vanderlinden@elsenlinde.nl

Inhoud

Inleiding	4
Beschrijving	5
Waarnemingen	9
Analyse	13
Conclusie en advies	16
Literatuur	17

Inleiding

Aan de Aboucdersstraatweg 79 te Amsterdam Zuidoost is momenteel een voormalige boerderij gevestigd. De opzet is om de voormalige boerderij te slopen, waarna het plangebied zal worden herontwikkeld tot een horeca-vestiging. Voor het kunnen realiseren van de gewenste ontwikkelingen, wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Onderdeel van die procedure is een onderzoek naar de effecten op beschermde planten- en dieren. Het onderzoek is noodzakelijk in het kader van een ruimtelijke procedure voor wijziging van de huidige bestemming. In het kader van de Flora- en Faunawet moet geïnventariseerd worden of er sprake is van beschermde soorten die schade ondervinden van het voorname. Voor deze soorten is een ontheffing ex artikel 75 noodzakelijk, als de soorten schade ondervinden van de geplande ontwikkelingen.

Voor het schatten van de kans op de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten, is op 12 november 2012 een bezoek gebracht aan het plangebied. Ter plekke is door een ecoloog een beoordeling gemaakt of er beschermde planten- en diersoorten aanwezig zijn en of deze schade ondervinden van de ontwikkelingen.

Globale ligging van het plangebied.

Beschrijving

De planlocatie aan de Abcouderstraatweg 79 te Amsterdam Zuidoost, ligt in het buitengebied van de gemeente. De planlocatie ligt naast de golfbaan Hoge Dijk en aan de rand van de recreatieplas Hoge Dijk. De planlocatie ligt te midden van gebieden die binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) vallen. Tevens valt de planlocatie binnen het Nationaal Landschap Groene Hart. Op circa 798 meter afstand ligt het Nationaal Landschap Stelling van Amsterdam. Op grotere afstand - zo'n 3 kilometer - ligt het Natura 2000 gebied Botshol.

■ **Ecologische Hoofdstructuur (EHS)**

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

■ **Nationaal Landschap Groene Hart**

Het Groene Hart is het landschap binnen de ring van steden die samen de Randstad vormen. Het is een groot en gevarieerd gebied met niet alleen gras en water, maar ook oude steden als Gouda, Woerden, Nieuwpoort en Schoonhoven. Ruwweg zijn van noord naar zuid te onderscheiden: het Plassengebied (rond Loosdrecht en Vinkeveen), het Hollands-Utrechts veenweidegebied en de waarden (ten zuiden van de Hollandse IJssel).

Kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Groene Hart

Hollands-Utrechts veenweidegebied

- Zeer open landschap
- Strokenverkaveling met water-land
- Veenweidekarakter

De waarden

- Verkavelingspatroon
- Groen door beplante dijken en kades
- Zeer open landschap

De plassengebieden

- Besloten oeverwal
- Open veenplassen
- Veenweidekarakter

■ **Nationaal Landschap Stelling van Amsterdam**

Als een variant op de (nieuwe) Hollandse Waterlinie is rond Amsterdam een reeks van ruim veertig forten en verdedigingsweken aangelegd, die samen met het water de stad onbereikbaar moest maken voor oprukkende troepen. Mochten de Grebbelinie en de Hollandse Waterlinie zijn doorbroken – zoals in 1795 was gebeurd toen de legers van Napoleon hun opmars over het ijs konden voortzetten – dan moest de Stelling van Amsterdam een laatste verdedigingslinie vormen. Bij IJmuiden, Durgerdam, Pampus en Diemerdam zijn forten gebouwd, die de toegangsweg over diep, bevaarbaar water (het Noordzeekanaal en de Zuiderzee) moest bewaken.

Kernkwaliteiten Nationaal Landschap Stelling van Amsterdam

- Samenhangend systeem van forten, dijken, kanalen en inundatiekommen
- Groene en relatief ‘stilte’ ring rond Amsterdam
- Relatief grote openheid

■ **Natura 2000 gebied Botshol**

De Botshol is een oud laagveenverlandingsgebied met een belangrijk areaal water. De opbouw van het gebied uit verschillende vegetatiestructuurcomponenten en een laagveenpolder is verantwoordelijk voor een rijke vogelstand. Door de vormingsgeschiedenis van het oorspronkelijke veen is het gebied steeds beïnvloed geweest door een hoge basenrijkdom, terwijl de verlanding na de vervening in enigszins brak water heeft plaatsgevonden. Het Natura 2000 gebied is daardoor onder meer belangrijk voor het habitatype galigaanmoerassen. Na maatregelen hebben kranswierwateren zich goed hersteld.

Ligging van het plangebied ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur.

Ligging van het plangebied ten opzichte van het Nationaal Landschap Groene Hart.

Ligging van het plangebied ten opzichte van het Nationaal landschap Stelling van Amsterdam.

Ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000 gebied Botshol.

Waarnemingen

Op 12 november 2012 is de planlocatie bezocht door een ecooloog. Ter plaatse is gezocht naar sporen en andere aanwijzingen voor het potentieel voorkomen van dergelijke soorten. Aanvullend is een bureaustudie verricht naar het voorkomen van beschermde soorten in de omgeving. Naast deze waarnemingen is een goed inzicht verkregen in de ecologische opbouw van het gebied.

■ **Vegetatie**

Het plangebied is deels verhard en bebouwd. Tussen de verharding is de tredvegetatie matig ontwikkeld. Langs de verharding zijn clusters met grassen en kruiden waargenomen. Verspreid op het plangebied is struweelbegroeiing aanwezig en zijn bomen als knotwilg (*Salix alba*), zomereik (*Quercus robur*) en leilinde (*Tilia spec.*) aangeplant. Langs de oever van de watergangen zijn cultivaars naast verwilderde en wilde planten aanwezig. De kruidlaag lijkt op deze plekken goed te zijn ontwikkeld.

Rond de boerderij zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen of te verwachten.

De oever van de plas is begroeid met riet (*Phragmites australis*). Op dit moment kan niet worden uitgesloten dat in de rietkraag rietorchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *praetermissa*) aanwezig is. Een inventarisatie van de oeverbegroeiing is noodzakelijk.

■ **Zoogdieren**

De te slopen bebouwing is tijdens het ecologisch onderzoek nauwkeurig onderzocht op potentieel geschikte in- en uitvliegopeningen voor vleermuizen. Geconcludeerd is dat de te slopen bebouwing in- en uitvliegmogelijkheden biedt voor vleermuizen, waarbij laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) de meest waarschijnlijke soorten zijn. Omdat alle vleermuizen beschermd zijn, is een afdoend vleermuizenonderzoek noodzakelijk.

Vleermuizen zijn in twee groepen te verdelen: soorten die in bomen een verblijfplaats hebben en soorten die in gebouwen een verblijfplaats hebben. Gezien dit gegeven zijn ook de bomen op het plangebied nauwkeurig onderzocht op hopen en spleten. Geconcludeerd is dat een aantal bomen geschikte hopen en spleten bevatten, wat betekent dat de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en de watervleermuis (*Myotis daubentonii*) zijn te verwachten. Hier is eveneens een afdoend vleermuizenonderzoek noodzakelijk.

Het plangebied alsmede de recreatieplas Hoge Dijk, is in potentie geschikt als leefgebied voor de waterspitsmuis (*Neomys fodiens*). Waterspitsmuizen leven in waterrijke gebieden, vooral langs oevers van allerlei watergangen, laagvenen, plassen, dijkgaten, meren en vijvers, dode rivierarmen en beken, en in hoogvenen. Oevervegetatie in de vorm van riekragen, moerasvegetaties en eutrofe verlandingsvegetaties zijn belangrijk. De waterspitsmuis is wettelijk beschermd. Een afdoend onderzoek naar het voorkomen van de waterspitsmuis is daarom noodzakelijk.

In de werkatlas van de zoogdieren in Noord-Holland worden verschillende vleermuizen gemeld voor de omgeving. De waterspitsmuis wordt niet gemeld, maar informatie bij de NOZOS leert dat hier nooit is gevangen.

■ **Vogels**

Tijdens het ecologisch onderzoek is gezocht naar aanwijzingen voor vogels met een vaste verblijfplaats in de bebouwing. Gekeken is naar potentieel geschikte nestplekken voor onder andere de huismus (*Passer domesticus*), steenuil (*Athene noctua*) en de kerkuil (*Tyto alba*). Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor de huismus met een vaste verblijfplaats in de bebouwing. Echter in de voormalige boerderij zijn geschikte nestplekken voor de huismus aanwezig. Gezien de ongunstige periode van het ecologisch onderzoek, is niet uit te sluiten dat tijdens de broedperiode huismussen in de boerderij broeden.

De bebouwing is geïnspecteerd op de aanwezigheid van de steenuil en kerkuil. Gezocht is naar schijtsporen, veren en braakballen. In de schuur ten oosten van de boerderij is een kast voor de kerkuil opgehangen. Tevens zijn langs de muren schijtsporen van de kerkuil aangetroffen. De schuur is in potentie geschikt als vaste verblijfplaats voor de kerkuil en de steenuil. Tevens beschikken enkele bomen op het plangebied over geschikte holten waarin de steenuil kan verblijven. Een afdoend vogelonderzoek naar de huismus, steenuil en de kerkuil is noodzakelijk.

In de bomen op de planlocatie kunnen tijdens de broedperiode - anders dan huismus, steenuil en de kerkuil - vogels broeden. De werkzaamheden dienen buiten de broedperiode - maart tot en met half juli - te starten. In de broedvogelatlas wordt wel de huismus, maar beide uilen worden niet gemeld voor de omgeving.

■ **Herpetofauna & vissen**

De gemiddelde zichtdiepte van de watergangen op het plangebied, zijn uiterst gering. In gunstige gevallen slechts 40 centimeter. Hierdoor kan zonlicht moeilijk het waterlichaam doordringen, waardoor de watervegetatie niet of nauwelijks is ontwikkeld. De watergangen zijn niet geschikt als leefgebied voor beschermde vissen. De watergangen beschikken over een steile technische oever. Dit is ongunstig voor amfibieën die hierdoor moeilijk het water in c.q. uit kunnen

komen. Watervegetatie is dan van essentieel belang. Beschermden amfibieën zijn niet in de watergangen te verwachten.

De rugstreepd (Epidalea calamita) kan potentieel aanwezig zijn in het gebied. Momenteel is de aanwezigheid binnen het plangebied niet waarschijnlijk, maar als het gebied enige tijd braak ligt is de aanwezigheid van de soort op het terrein niet uit te sluiten. Tijdens de bouw moet hiermee rekening worden gehouden.

Het plangebied alsmede de recreatieplas Hoge Dijk vormen een optimaal leefgebied voor de ringslang (*Natrix natrix*). De ringslang is een watergebonden slang en bewoont graag rietkragen en andere ruigtes. Voor de gewenste ontwikkelingen zal een afdoend onderzoek moeten worden uitgevoerd naar het voorkomen van de ringslang binnen het plangebied en de directe omgeving. In de atlas van de amfibieën en reptielen van Noord-Holland wordt de aanwezigheid van de ringslang en de rugstreepd bevestigd.

Geschikte holte voor vleermuizen of steenuil.

Geschikte in- en uitvliegmogelijkheden voor vleermuizen.

Zicht op de rietkragen langs de recreatieplas Hoge Dijk.

Analyse

Uit het ecologisch onderzoek is gebleken dat de boerderij ruime in- en uitvlieg-mogelijkheden biedt voor vleermuizen. Ook in verschillende bomen op het plangebied kunnen vleermuizen niet worden uitgesloten. Een afdoend onderzoek naar vleermuizen is gezien dit gegeven noodzakelijk.

Voor het inventariseren van vleermuizen zijn drie veldonderzoeken in het voorjaar noodzakelijk. Deze inventarisaties moeten met een tussentijd van minimaal drie weken worden uitgevoerd. De inventarisatie periode voor vleermuizen is mei - half juli. In voorkomende gevallen is het eveneens noodzakelijk om de paarterritoria en de vaste vliegroute van dergelijke soorten te bepalen. Voor het inventariseren van vleermuizen wordt gewerkt met een Batdetector. De ultrasone geluiden van vleermuizen worden omgezet naar een hoorbaar signaal waarmee de vleermuizen zijn te determineren. Vleermuizen verhuizen regelmatig, daarom is het van belang om verschillende inventarisatie rondes uit te voeren.

Het plangebied alsmede de recreatieplas Hoge Dijk, is in potentie geschikt als leefgebied voor de waterspitsmuis (*Neomys fodiens*). De waterspitsmuis is wettelijk beschermd. Een afdoend onderzoek naar het voorkomen van de waterspitsmuis is daarom noodzakelijk.

Kleine zoogdieren (spitsmuizen, woelmuizen en ware muizen) worden onderzocht door op geschikte plekken livetrap uit te zetten. Met livetrap worden de kleine zoogdieren levend gevangen. Na vangst worden de muizen gedetermineerd, het geslacht bepaald en weer vrij gelaten. De vallen worden in rijen gezet en voorzien van hooi en aas. Echter omdat in de open kapschuur een kerkuilenkast is aangetroffen, wordt eerst gekeken naar de aanwezigheid van braakballen in de kast. De voornaamste informatiebron over de verspreiding van muizen is het uitpluizen van braakballen. Tussen de slecht verteerbare harde (bot)delen van muizen zitten vaak ook schedelresten. Hierna kan vrij eenvoudig worden bepaald welke muizensoorten de uil heeft gegeten. Het voorkomen van de waterspitsmuis op het plangebied en of de directe omgeving, kan middels het braakballenonderzoek gemakkelijk worden bepaald. Als uit het braakballenonderzoek blijkt dat er geen waterspitsmuis door de uil is gevangen, mag worden aangenomen dat deze soort niet aanwezig is. Voorwaarde is wel dat er een voldoende grote partij is geplozen. Als de uil een waterspitsmuis heeft gegeten is het belangrijk om een vallenonderzoek uit te voeren omdat de uil een jachtgebied heeft van verscheidene hectaren groot.

In de voormalige boerderij zijn geschikte nestplekken voor de huismus aanwezig. Gezien de ongunstige periode van het ecologisch onderzoek, is niet duide-

lijk of tijdens de broedperiode huismussen in de boerderij broeden. De huismus is in Nederland volgens de Flora- en Faunawet beschermd. Een afdoend onderzoek naar het voorkomen van de huismus in de boerderij is daarom noodzakelijk.

De huismus wordt geïnventariseerd door in de schemering naar zingende mannetjes te zoeken. Deze zitten meetstal op de nok of in de dakgoot van het gebouw waarin de nesten zitten. Het onderzoek naar de huismus dient tweemaal te worden uitgevoerd in de geschikte onderzoeksperiode april tot en met half juli. Het onderzoek naar de huismus kan gecombineerd worden met het onderzoek naar vleermuizen.

In de open kapschuur - ten oosten van de voormalige boerderij - is een kerkuilenkast aangetroffen. Tevens zijn ontlastingsporen langs de zijgevel van de schuur aangetroffen. De natuurlijke broedplek van kerkuilen zijn te vinden in grote holle bomen. In het kleinschalige agrarische buitengebied zijn vaak (te) weinig geschikte holle bomen te vinden. Op deze plekken worden kerkuilen in schuren en andere bijgebouwen aangetroffen. Kerkuilen zijn gespecialiseerde muizeneters van half- open tot open graslanden. Gebieden met heggen en verspreide bosjes hebben hun voorkeur. Ze komen tot broeden in de omgeving van ruige veldjes, perceelranden en andere ruigtestroken. Dit zijn favoriete plekken van de veldmuis, de belangrijkste kerkuilprooi.

Enkele bomen op het plangebied beschikken over geschikte holten waarin de steenuil kan verblijven. De steenuil leeft in diverse halfopen landschappen. Het zijn de kleinste uilen die in Nederland voorkomen. Favoriet zijn extensief gebruikte graslanden en andere kleinschalige agrarische gebieden. De aanwezigheid van (knot) bomenrijen, houtwallen en heggen is van groot belang. De steenuil is als kwetsbaar opgenomen op de Rode Lijst. De steenuil is het hele jaar territoriaal, de soort is daarom ook buiten de broedtijd beschermd.

Een afdoend onderzoek naar het voorkomen van de kerkuil en de steenuil is op het plangebied is noodzakelijk. Het voorkomen van de kerkuil en de steenuil wordt geïnventariseerd door in de maanden februari, maart en april naar roepende vogels te zoeken. Minimaal drie bezoeken in de avond- of ochtend-schemering zijn noodzakelijk. 's Nachts en overdags wordt er minder frequent geroepen.

Het plangebied alsmede de recreatieplas Hoge Dijk vormen een optimaal leefgebied voor de ringslang (*Natrix natrix*). Voor de gewenste ontwikkelingen zal een afdoend onderzoek moeten worden uitgevoerd naar het voorkomen van de ringslang binnen het plangebied en de directe omgeving.

De ringslang is lastig te inventariseren, er zijn geen technieken bekend die de trefkans op een waarneming verhogen anders dan veel tijd spenderen en rustig

werken. Bij hogere omgevingstemperaturen zijn de slangen actief en al in de dekking verdwenen voordat de waarnemer ter plekke is. De trefkans kan verhoogd worden door in de vroege ochtenduren of na een regenbui te gaan zoeken. De belangrijkste tijd van inventariseren is in het vroege voorjaar wanneer de ringslang minder snel is en relatief eenvoudig te inventariseren is.

Last but not least is de potentiële aanwezigheid van de rietorchis. Ook deze plant is beschermd vis de Flora en Faunawet. De plant is relatief eenvoudig te inventariseren door de geschikte groeiplekken af te zoeken.

Conclusie en advies

Aan de Aboucdersstraatweg 79 te Amsterdam Zuidoost is momenteel een voormalige boerderij gevestigd. De opzet is om de boerderij te slopen, waarna het plangebied zal worden herontwikkeld. Voor het kunnen realiseren van de gewenste ontwikkelingen, wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Onderdeel van die procedure is een onderzoek naar de effecten op beschermde planten en dieren.

Uit het ecologisch onderzoek van 12 november is gebleken dat het voorkomen van beschermde soorten op de planlocatie c.q. de directe omgeving, niet is uit te sluiten.

De voormalige boerderij beschikt over geschikte in- en uitvliegmogelijkheden voor vleermuizen. Tevens bevatten enkele bomen op de planlocatie geschikte holen en spleten waarin vleermuizen kunnen verblijven. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd. Een afdoend vleermuizenonderzoek in de geschikte onderzoeksperiode is noodzakelijk.

Het plangebied alsmede de recreatieplas Hoge Dijk, is in potentie geschikt als leefgebied voor de waterspitsmuis (*Neomys fodiens*). De waterspitsmuis is wettelijk beschermd. Een afdoend onderzoek naar het voorkomen van de waterspitsmuis is daarom noodzakelijk.

In de voormalige boerderij zijn geschikte nestplekken voor de huismus aanwezig. De huismus is in Nederland via de Flora- en Faunawet beschermd. Een afdoend onderzoek naar het voorkomen van de huismus in de boerderij is daarom noodzakelijk. Het afdoend onderzoek naar de huismus kan gelijktijdig met het vleermuizenonderzoek worden uitgevoerd.

In de open kapschuur - ten oosten van de voormalige boerderij - is een kerkuilenkast aangetroffen. Tevens zijn ontlastingsporen langs de zijgevel van de schuur aangetroffen. Tevens beschikken enkele bomen op het plangebied over geschikte holten waarin de steenuil kan verblijven. Een afdoend onderzoek naar het voorkomen van de kerkuil en de steenuil is op het plangebied noodzakelijk.

Het plangebied alsmede de recreatieplas Hoge Dijk vormen een optimaal leefgebied voor de ringslang (*Natrix natrix*). Voor de gewenste ontwikkelingen zal een afdoend onderzoek moeten worden uitgevoerd naar het voorkomen van de ringslang binnen het plangebied en de directe omgeving. Tot slot is de aanwezigheid van de rietorchis niet uit te sluiten.

Literatuur

- Herder, J.E. (red.) 2010. Atlas van de Noord-Hollandse amfibieën en reptielen, Landschap Noord-Holland, Heiloo & Stichting RAVON, Nijmegen
- Hoogeboom, D. (2011) Verspreidingsatlas van de Zoogdieren van Noord-Holland. Werkatlas. Zoogdierverseniging, Nijmegen
- Kapteyn, K. (1995) Vleermuizen in het landschap. Schuyt & co, Haarlem.
- Scharringa, C.J.G., W. Ruitenbeek & P.J. Zomerdijk (2010) Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009. SVN, Noord-Hollands Landschap.
- Simon, M., S. Hüttenbügel & J. Smit-Viergutz (2004) Ökologie und Schutz von Fledermäusen in Dörfern und Städten. Bundesamt für Naturschutz, Bonn.

- www.minlnv.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.waarneming.nl